SAMUEL GREGG: O BISERICĂ CUFUNDATĂ ÎN SENTIMENTALISM

Autor: Ana Poganu | 8 februarie 2022

Un articol scris de Samuel Gregg publicat pe The Catholic World Report

Articol original: A Church Drowning in Sentimentalism

La începutul fiecărui seminar pe care îl țin, stabilesc o regulă simplă pentru participanți: deși sunt liberi să spună ce cred, nu pot începe nicio propoziție cu expresia: „Simt că…” și nici adresa vreo întrebare care începe cu sintagma: „Nu simțiți că…?”. Pe fețele unor studenți apar imediat niște expresii intrigate. Continui prin a-i informa că nu mă interesează absolut deloc ce simt ei despre subiectul adus în discuție.

În acel moment pot auzi cel puțin o gâfâială stupefiată. Dar înainte ca vreunul dintre ei să reacționeze, mai adaug: „Poate vă întrebați de ce nu sunt interesat de sentimentele voastre cu privire la subiectul acestei discuții. Ei bine, vreau să știu *ce gândiți* cu privire la subiect. Nu suntem aici pentru a ne destăinui unul altuia. Suntem aici pentru a discuta critic împreună.” În acel moment, privirile nedumerite dispar. Pare că studenții înțeleg deodată că discuțiile critice nu pot fi amestecate cu un act de revărsare sentimentală. Iar acest fapt este la fel de valabil atât pentru studenți, cât și pentru cei din Biserică.

Catolicismul a acordat întotdeauna o importanță majoră rațiunii. Prin rațiune nu mă refer doar la științele care ne oferă acces la tainele naturii. Mă refer și la rațiunea care ne permite să știm cum să ne folosim corect de aceste informații, la principiile logicii care ne spun că 2 ori 2 nu poate fi niciodată egal cu 5, la capacitatea noastră unică de a cunoaște adevărul moral și raționalitatea care ne ajută să înțelegem și să explicăm Revelația.

Importanța pe care catolicismul i-a acordat-o rațiunii este și motivul pentru care aceasta s-a prăbușit uneori într-un raționalism exagerat, precum cel care a caracterizat gândirea lui Thomas Morus și pe cea a lui John Fisher, fiind considerat definitoriu pentru o mare

parte din teologia scolastică a ultimilor 20 de ani dinaintea Reformei. Cu toate acestea, nu hiperraționalismul reprezintă problema cu care se confruntă creștinismul în țările occidentale în momentul de față. Azi ne confruntăm cu opusul său, pe care îl voi numi *Affectus per solam*.

Sintagma „ghidați doar de sentimente” surprinde atmosfera prevalentă în cadrul Bisericii occidentale și reușește să reflecte modul în care unii catolici privesc nu numai lumea, ci și *credința însăși*. La baza acestui sentimentalism vast stau exaltarea unor sentimente intense, condamnarea rațiunii și infantilizarea ulterioară a credinței creștine.

Așadar, care sunt simptomele *Affectus per solam*? Unul dintre ele este utilizarea frecventă, atât în predici, cât și în predare, a unui limbaj specific mai degrabă terapiei decât cuvintelor folosite de Hristos și de apostolii Săi. Termeni precum „păcat” sunt estompați și înlocuiți cu „dureri”, „regrete” sau „greșeli nefericite”.

Mai mult decât atât, sentimentalismul iese la suprafață ori de câte ori celor care apără etica catolică sexuală și medicală, li se spune că pozițiile lor sunt „dureroase” sau „clevetitoare”. Se pare că adevărul nu ar trebui articulat, nici măcar cu blândețe, dacă s-ar putea întâmpla ca acesta să rănească sentimentele cuiva. Dacă acest lucru ar fi adevărat, atunci Iisus ar fi trebuit să se abțină de la a-i spune adevărul femeii samarinence.

Affectus per solam ne privează și de adevărul – așa cum afirmă chiar Hristos – existenței unui loc numit Iad pentru cei care mor fără a se pocăi. Sentimentalismul pur și simplu evită acest subiect. Iadul nu este, într-adevăr, un subiect care să fie abordat cu ușurință, dar întrebați-vă următorul lucru: când ați auzit ultima dată în timpul Liturghiei menționată posibilitatea ca noi să fim despărțiți *pe vecie* de Dumnezeu?

Mai mult decât atât, sentimentalismul se resimte chiar și în anumite descrieri ale lui Hristos. Hristos, Cel ale cărui învățături dure i-au șocat chiar și pe credincioșii Săi, și care a refuzat orice concesie la păcat când predica despre dragoste, se transformă într-un fel de rabin simpatic și liberal. Acest Hristos inofensiv nu are îndrăzneala de a ne cere transformarea propriei vieți prin îmbrățișarea adevărului Său. În schimb, El pare că folosește clișee precum „fiecare are propriul său adevăr”, „fă tot ce te face să te simți cel mai bine”, „fii sincer cu tine însuți”, „acceptă cine ești”, „cine sunt eu să judec?” etc. De asemenea, nici nu trebuie să vă faceți prea multe griji: se pare că acest Hristos garantează Raiul, sau orice ar fi acesta, tuturor oamenilor, fără excepție.

Totuși, nu acesta este Hristosul revelat în Scripturi. După cum a scris Joseph Ratzinger în cartea sa din 1991, *To Look on Christ*:

> „Un Iisus care este de acord cu orice și oricine, un Iisus fără mânia Sa sfântă, fără asprimea adevărului și a iubirii adevărate nu este adevăratul Iisus, așa

> cum arată Scriptura, ci o caricatură nereușită. O concepție a «Evangheliei» în care seriozitatea mâniei lui Dumnezeu este absentă nu are nimic de-a face cu Evanghelia biblică.”

Cuvântul „seriozitate” este important aici. Sentimentalismul – cu care este infestată o mare parte a Bisericii – vizează diminuarea *seriozității* și *clarității* credinței creștine. Acest lucru este limpede mai ales în privința mântuirii sufletelor. Dumnezeul pe deplin revelat în Hristos este milostiv, dar este, de asemenea, drept și clar în așteptările sale față de noi, deoarece *ne ia în serios*. Ar fi scandalos să nu facem și noi la fel!

Așadar, cum a ajuns o bună parte din Biserică să se scufunde într-o mocirlă sentimentalistă? Iată cele trei cauze principale pe care le-am identificat.

În primul rând, lumea occidentală se cufundă în sentimentalism. La fel ca toată lumea, catolicii sunt și ei susceptibili culturii zilelor noastre. Dacă doriți dovada acestui *Affectus per solam* vestic, deschideți pur și simplu browserul web. Veți observa imediat emotivismul care domină cultura pop, mass-media, politica și universitățile. În această lume, moralitatea este redusă numai la angajamentul fiecăruia față de câteva cauze particulare. Ceea ce contează este *cât* de „pasionat” ești – observați limbajul – față de angajamentul luat și gradul de corectitudine politică al cauzei respective – nu dacă aceasta este sau nu rezonabilă și merită într-adevăr susținută.

În al doilea rând, să analizăm modul în care credința este înțeleasă astăzi de catolici. Pentru mulți, aceasta pare a fi o „credință a simțirii”. Prin asta vreau să spun că semnificația credinței creștine este judecată în primul rând în termeni de simțire. Adică ceea ce face credința pentru *mine*, bunăstarea *mea* și grijile *mele*. Dar ghici ce! Eu și sinele meu nu reprezentăm punctul central al credinței catolice.

Catolicismul este, la urma urmei, o credință istorică. Aceasta implică decizia noastră de a ne încrede în cei care au fost martori la viața, moartea și învierea lui Iisus Hristos, cei care au transmis ceea ce au văzut prin texte scrise și tradiții nescrise și care au spus adevărul despre cele întâmplate, inclusiv despre minunile și Învierea care atestă Divinitatea lui Hristos. Catolicismul nu le privește ca pe niște simple „povești”. A fi catolic înseamnă a afirma că acele evenimente s-au întâmplat cu adevărat și că Hristos a instituit o Biserică a cărei responsabilitate este să predice acest lucru până la capătul pământului.

Prin urmare, credința catolică *nu poate fi* despre mine și sentimentele mele. Ea este despre Adevăr. Împlinirea și mântuirea umană implică, așadar, alegerea liberă și constantă de a mă alinia Adevărului. Nu este vorba despre subordonarea Adevărului emoțiilor mele. De fapt, dacă Catolicismul nu este despre Adevăr, despre ce este?

În al treilea rând, omniprezența sentimentalismului în Biserică este cauzată și de eforturile de a denatura teoria dreptului natural, începând de la Conciliul Vatican II. Dreptul natural a avut o formă mixtă în întreaga lume catolică în deceniile anterioare anilor 1960, dar a fost mai apoi eclipsat de o bună parte din Biserică. Motivul se datorează parțial faptului că teoria dreptului natural a fost parte integrantă a învățăturii *Humanae Vitae*. Mulți teologi au decis ulterior că orice lucru care stă la baza *Humanae Vitae* trebuia golit de conținut.

Deși teoria dreptului natural a fost readoptată de anumite părți ale Bisericii începând cu anii 1980, am plătit un preț scump pentru marginalizarea acesteia. Și prețul este următorul: odată ce împingi rațiunea la periferia credinței religioase, începi să îți imaginezi credința oarecum independentă de rațiune sau chiar inerent ostilă rațiunii. Ba chiar ajungi să consideri că nu trebuie să explici celorlalți convingerile tale religioase. Rezultatul final este o preocupare tot mai scăzută pentru caracterul rațional al credinței – o cale sigură de a aluneca în mlaștina sentimentalismului.

Alte motive ale intensificării sentimentalismului în Biserica de astăzi ar mai putea fi reprezentate de: dispariția logicii din programele educaționale, atenția excesivă acordată psihologiei și sociologiei viciate de către niște clerici formați în anii 1970, tendința de a privi lucrările Duhului Sfânt ca fiind ceva care ar putea contrazice învățăturile lui Hristos, liturghii siropoase și autoreferențiale cu tentă Disney etc. Lista este lungă.

Soluția nu constă în diminuarea importanței unor emoții precum dragostea și bucuria sau furia și frica. Nu suntem roboți. Sentimentele reprezintă aspecte centrale ale naturii noastre. În schimb, emoțiile umane trebuie integrate într-o înțelegere coerentă a credinței creștine, a rațiunii, a acțiunii și a prosperității umane – ceva întreprins cu mare pricepere de personalități marcante din trecut, precum Aquino, sau de gânditori contemporani precum regretatul Servais Pinckaers. Trebuie să ne trăim viețile în acord cu astfel de învățături.

Vindecarea de *Affectus per solam* nu va fi ușoară. El este acum aerul pe care îl respiră Occidentul. Mai mult decât atât, unii dintre principalii responsabili pentru inițierea și formarea oamenilor în credința catolică actuală par foarte sensibili la diversele moduri de manifestare ale sentimentalismului. Dar dacă nu arătăm clar și nu contestăm emotivismul galopant care compromite în prezent mărturia Bisericii despre Adevăr, riscăm să ne limităm, în viitorul apropiat, doar la ONG-ism.

Adică la o *irelevanță* totală.

Imagine: Pixabay

Acest articol a fost tradus cu acordul autorului, Dr. Samuel Gregg.